

En saga om Kapten Elin och Tjuvanabben

Berättad av Klas-Peter Suneson

Det var en gång en novembergryning. Jönköpings slott låg grått och kallt. Från fästningsvallen såg brandvakten ut över kanalen, bort mot den låga kåkstaden i öster. I den grunda kanalen låg några små båtar, samt en större öppen lastskuta av en typ som i folkmun kallades Hargepes eller Råbock.

Skutan som hade kommit från Harge med last till masugnarna i Taberg, hade länge legat och väntat på lämplig vind för att segla hem.

Nu stod vindstruten i masttoppen stadigt mot nord-väst. Skutskepparen med sina två skeppspojkar glädde sig. Äntligen skulle de få sätta segel. Det var bara ett men. Skutskepparen hade fått order från Slottskommendanten att säga till när de ämnade segla. Skutan skulle då få en last av krigsfångar som skulle slås i järn ute på Visingsborg.

Innanför fästningsvallen, i en av slottets fängelsehålor satt åtta trötta, smutsiga och grå män. Det var sju ryska sjömän och en svensk officer, f.d. kaptenen i Svenska Flottan, Anders Elin.

Anders Elin hade seglat en Hukare genom Kråkelunds skärgård. Fartyget var annekterat av den svenska flottan under det stora nordiska kriget 1710. I lasten hade hon värdefullt krigsbyte från Polen och ett tjugotal krigsfångar. I ett av de många trånga sunden hade fartyget gått på grund, tagit in vatten och sjunkit. Den värdefulla lasten var borta.

Anders Elins brott var att han seglat utan lots. Nu hade han blivit dömd av Göta Hovrätt, att dela sina krigsfångars öde. I och med att lasten hade försvunnit, hade alla blivit stämplade som tjuvar. Nu väntade Visingsö och i dess förlängning hårt arbete på livstid i stenbrotten i Borghamn.

Två knektar förde de åtta männen ut ur slottet, över vindbron till skutan som låg förhalad ute på träbryggan i kanalens mynning mot Vättern. Fångarna föstes bryskt ner i det öppna lastutrymmet.

Skeppspojkarna fick order att kasta loss. Med hjälp av strömmen i kanalen fick de fart på den tunga Råbocken. Pojkarna drog i förtöjnings repen så mycket de orkade. Ut på den låga

stenpiren i Vättern. Råbocken fick styrförmåga och pojkarna hoppade ombord, just som hon passerade pirnocken.

Sätt seglet! ropade skepparen. Pojkarna slet i repen till det stora tunga rået med det fastsurrade seglet. De orkade inte få upp det. Råbocken tappade fart och började driva ner mot västerlandet. Knektarna som var med, ropade irriterat till fångarna att hjälpa till. Den ende som förstod dem var kapten Elin. Han hjälpte pojkarna med det tunga rået. Gemensamt hissade de seglet och tog hem på skot och gajar.

Råbocken fick åter fart och skepparen myste. Han kastade över en kålrot till kapten Elin som tack. Knektarna lät kapten Elin sitta kvar i lä, på relingskanten. Kursen var satt på Visingsö. Skutan hade drivit ovanligt långt in under västerlandet och kapten Elin satt och tittade in på den skogsbeklädda kusten som långsamt gled förbi.

På Jönköpings slott hade kapten Elin hört andra fångar tala om flykt. Vägen till friheten skulle gå genom Västergötland. Namn som Högamon, Hökensås och Tiveden ingav förhoppning om frihet.

Råbocken gick stadigt mot norr. Skepparen och hans två pojkar satt och gnagde på kålrötter. De båda knektarna hade satt sig på fördäck. Kapten Elin kom att sitta skymd bakom det stora råseglet.

Skutan kom allt längre ut i sjön. Kapten Elin förstod att snart skulle det vara för sent att fly, glida ner över sidan. Skutan passerade sandstensbrotten i Trånghalla och kusten blev alltmer brant och bergig. Ännu en bit norr ut, sköt en klippa ut i sjön. Den klippan tog Elin sikte på.

Gled tyst ner i det iskalla vattnet och simmade mot land.

På skutan märkte man inget. När en vindby tog tag i skutan, krängde hon till.

Då tittade en av knektarna sig oroligt omkring. Knekten fick syn på den simmande kapten Elin. Knektarna började ropa och skrika. Skepparen försökte vända råbocken, men då krängde hon ner så hårt att vattnet gick över bordläggningen.

Skepparen blev tvungen att återgå till nordlig kurs. Knektarna gav order om att segla mot land. Därför slörade skepparen ner mot Domsandsviken. Under tiden iakttog knektarna noga den simmande kapten Elin. De såg hur han klättrade upp på den höga klippan i land. De ropade " Se där kryper tjuven upp på nabben! Kom ihåg att det var på den där nabben!"

Råbocken seglade in mot Domneåns mynning. På grunt vatten ankrade hon upp och de båda knektarna vadade iland. De sprang upp på den gamla landsvägen, över bron och upp mot kyrkan i Fiskebäck. Därifrån gick sedan larmet om att tjuven, kapten Elin hade rymt.

Från den höga klippan, som i dag kallas för Tjuvanabbe, såg kapten Elin att skutan ankrat upp utanför sandstranden i Domsand. Kapten Elin förstod att han redan var eftersökt

Han sprang därför djupt in i snårskogen och kom fram till foten av en brant bergvägg. Där började han klättra. Förbi några grävlingsgryt. Ännu en bit upp i branten, kände han doften av räva. Han kom upp till en djup skreva i bergsidan. Trött satte han sig ner och tittade ut över den sjö från vilken han kommit. Från sitt gömställe strax under bergskränet, såg kapten Elin hela södra Vättern. Under tiden han satt där, åt han av alla de hasselnötter som där fanns.

Kapten Elin kröp djupt in i den trånga klippskrevan och somnade. Sov oroligt i några timmar i klippskrevan, som nu har fått hans namn. När han åter vaknade, såg han att Råbocken hade satt sitt segel och stävade åter mot Visingsö. Han tänkte på de andra fångarna ombord. Först skulle de till Visingsborg och därefter till stenbrotten i Borghamn. Deras dagar var räknade, det viste kapten Elin.

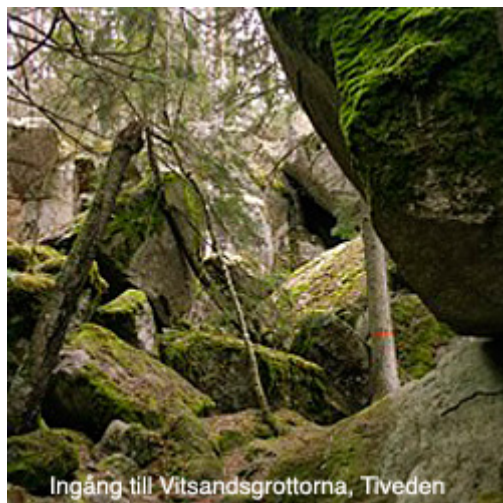

Själv hade han det bättre. Han kände sig som en fri man. Viste också att han nu var en fredlös man. På dagen fick han hålla sig gömd. På natten i månljuset, sökte han sig på skogsstigen förbi faktorismedjan i Nyarp. Plockade till sig några ägg från hönsuset. Vidare ner över den lilla ån och bort mot Domsand genom tallmon.

Kapten Elin var fortfarande inom Jönköpings slotts område

Efter några dagar i gömslen, smög han nattetid vidare mot norr. På Hökensås fann han en tillfällig fristad, men det ryktades om en ryttartrupp som sökte honom.

Kapten Elin tvingades på det sättet upp i Tiveden. Där kunde han leva tämligen säker från kronans män. Han blev en av de många utstötta, som livnärde sig på vad naturen och röveriet kunde ge.

Ingång till Vitsandsgrottorna, Tiveden